

Skadenzi taż-Żmien skond il-Proċedura - Latvja

LISTA TAL- KONTENUT

- 1 X'inhuma t-tipi ta' skadenzi rilevanti għall-proċeduri ċivili?
- 2 Il-lista tal-jiem varji li mhumiex meqjusa jiem tax-xogħol skont ir-Regolament (KEE, Euratom) nru 1182/71 tat-3 ta' Ġunju 1971.
- 3 Liema huma r-regoli ġenerali li japplikaw għall-iskadenzi fir-rigward ta' proċeduri ċivili differenti?
- 4 Meta jkun meħtieġ li att jew formalità jitwettqu fi żmien stabbilit minn qabel, dan meta jibda jiddekorri?
- 5 Il-bidu tad-dekorrenza jista' jiġi affettwat jew modifikat mill-metodu ta' trażmissjoni jew ta' notifika tad-dokumenti (servizz personali minn marixxall jew servizz postalij)?
- 6 Jekk iż-żmien jibda jiddekorri meta jitwettaq xi avveniment, il-jum li fih jitwettaq l-avveniment ikun jgħodd għall-kalkolu taż-żmien?
- 7 Meta skadenza tkun espressa f'jiem, l-għadd ta' jiem indikat ikun jinkludi l-jiem tal-kalendarju jew il-jiem tax-xogħol?
- 8 Meta skadenza bħal din tkun espressa f'gimġhat, xhur jew snin?
- 9 Jekk skadenza bħal din tkun espressa f'gimġhat, xhur jew snin, meta tiskadi?
- 10 Jekk meta tiskadi d-data tal-iskadenza jkun nhar ta' Sibt, F'add jew festa pubblika jew jum mhux tax-xogħol, din tiġi estiża sal-ewwel jum tax-xogħol li jkun imiss?
- 11 Hemm ċirkostanzi li fihom jiġu estiżi l-iskadenzi? X'inhuma l-kundizzjonijiet biex wieħed jibbenefika minn dawn l-estensjonijiet?
- 12 X'inhuma l-iskadenzi għall-appelli?
- 13 Il-qrati jistgħu jimmodifikaw l-iskadenzi, b'mod partikolari l-iskadenzi għad-dehra jew jiffissaw data speċjali għad-dehra?
- 14 Meta att maħsub għal parti li tkun residenti f'post fejn hija tibbenefika minn estensjoni tal-iskadenza jiġi nnotifikat f'post fejn min jirrisjedi fih ma jibbenefikax minn estensjoni bħal din, il-persuna titef il-benefiċċju ta' din l-iskadenza?
- 15 X'inhuma l-konsegwenzi jekk ma jiġux rispettati l-iskadenzi?
- 16 Jekk id-data ta' l-iskadenza tkun għaddiet, x'inhuma r-rimedji disponibbli għal dawk li ma jkunux irrispettawha, jiġifieri l-partijiet inadempjenti?

1 X'inhuma t-tipi ta' skadenzi rilevanti għall-proċeduri ċivili?

Il-preskrizzjoni proċedurali hija l-perjodi ta' żmien li fihom irid jittieħed il-pass proċedurali.

Dawn il-perjodi jistgħu jinqassmu f'kategoriji skont min hu marbut bihom:

Il-preskrizzjoni li trid tiġi osservata minn qorti, m'hallf jew bailiff hija stabbilita mil-liġi, u normalment tkun qasira. Fil-proċedimenti ċivili, dawn il-perjodi jvarjaw minn jum għal 30 jum (pereżempju, l-Artikolu 102(2) tal-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili (*Civilprocesa likums*), 15-il jum; l-Artikolu 140(9), 30 jum; l-Artikolu 341.⁶(2), 15-il jum). L-imħallf irid jiddeċiedi jaċċettax rikors fi żmien sebat ijiem minn mindu jirċevih, iżda meta r-rikors jikkonċerna r-ritorn ta' minuri lejn il-Latvja, u jrid jiġi pprezentat lil qorti barranija, id-deċiżjoni trid tittieħed matul seduta tal-qorti fi żmien 15-il jum wara li jkunu bdew il-proċedimenti. Sentenza dwar mizuri għall-

garanzija ta' talba trid tingħata mhux aktar tard mill-għada li jkunu bdew il-proċedimenti. Deċiżjoni dwar protezzjoni provviżorja kontra l-vjolenza trid tingħata mhux aktar tard mill-gurnata ta' xogħol wara li jkun wasal ir-rikors, jekk ma jkunux meħtieġa aktar provi jew jekk id-dewmien jista' jaffettwa d-drittijiet tar-rikorrent b'mod sinifikanti; f'każijiet oħra trid tingħata fi żmien 20 jum minn meta jasal ir-rikors. Għal ċerti kategoriji ta' kawżi hemm preskrizzjoni li fiha jrid jibda l-eżami tal-kawża jew inkella jsir rieżami u jispiċċa b'sentenza. Kopja vera tas-sentenza jew deċiżjoni trid tintbagħat mhux aktar tard minn tlett ijiem wara li tingħata s-sentenza jew id-deċiżjoni, jew, jekk tingħata sentenza qasira, fi żmien tlett ijiem tat-tfassil tas-sentenza sħiħa. Hemm preskrizzjoni oħra provvduta mil-liġi. Xi kultant il-qorti jew il-bailiff iridu jieħdu ċerti passi minnufih. F'ċerti każijiet previsti mil-liġi hemm preskrizzjoni ġenerali li l-qorti jew l-imħallef jistgħu jagħmluhom speċifiċi, u b'hekk jimponu huma stess iż-żmien li fih irid isir dan il-pass. F'kawżi kumplessi l-qorti tista' tagħti sentenza qasira li tikkonsisti biss f'parti introduttorja u parti operattiva. Il-qorti tikteb is-sentenza sħiħa fi żmien 14-il jum u tispeċifika data meta din tkun lesta. Il-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili ma tispeċifikax preskrizzjoni li fiha l-qorti trid tipprepara u tiddeċiedi kawża ċivili. Madankollu, l-Artikolu 28 tal-Liġi dwar is-Setgħa Ġudizzjarja jgħidli, sabiex tiġi żgurata d-difiża tad-drittijiet miksurta ta' persuna, qorti trid teżamin każ "b'mod f'waqtu" (*savlaicġi*), li jfisserli l-kawża trid tinqata' malajr kemm jista' jkun. Fl-istess ħin, b'eċċezzjoni għall-proċedura ordinarja tal-qorti, il-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili tistabbilixxi preskrizzjoni speċifika għall-eżami ta' rikorsi għal ċerti kategoriji ta' kawżi ċivili li huma soġġetti għal proċeduri speċjali: pereżempju, imħallef irid jiddeċiedi dwar rikors għall-eżekuzzjoni mhux kontestata tal-obbligi (*saistibu bezstridus piespiedu izpildišana*) fi żmien sebat ijiem mill-wasla tar-rikors. Barra minn hekk, hemm dispożizzjonijiet f'leġiżlazzjoni speċjalizzata li jispeċifikaw liema kwistjonijiet iridu jiġu deċiżi permezz ta' proċedura straordinarja (pereżempju, trid tingħata prijorità li kull kawża marbuta mat-tħaris tad-drittijiet u l-interessi tat-tfal kif previst fil-Liġi dwar il-Protezzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal).

Il-preskrizzjoni għall-passi proċedurali li jridu jittieħdu mill-partijiet fil-proċedimenti - dawn it-termini huma stabbiliti mil-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili - 14-il jum qabel is-seduta ta' smiġh għall-preżentazzjoni tal-provi, sakemm l-imħallef ma jistabbilixxi żmien ieħor; għaxart ijiem għall-preżentazzjoni ta' oġġezzjoni anċillari (*blakus sūdżiba*); 20 jum għal appell (*apelācija*), eċċ. B'mod ġenerali, madankollu, il-preskrizzjoni applikabbli għall-partijiet fil-proċedimenti u kull parti interessata oħra tiġi stabbilita mill-qorti, imħallef jew bailiff, li jiffissaw data speċifika ta' preskrizzjonili l-liġi tistabbilixxi biss f'termini ġenerali, jew jiffissaw data b'mod indipendenti, filwaqt li jqisu t-tip ta' pass proċedurali, kemm hemm bogħod mill-post ta' residenza jew fejn tinsab il-persuna, u ċirkostanzi oħra.

Il-preskrizzjoni applikabbli għall-persuni li mhumiex partijiet fil-kawża tiġi stabbilita biss minn qorti jew imħallef.

Il-preskrizzjoni ewlenija hija kif ġej:

- preskrizzjoni għall-preżentazzjoni tal-provi: sakemm l-imħallef ma jipprovdix mod ieħor, il-provi jridu jiġu ppreżentati mhux aktar tard minn 14-il jum qabel seduta ta' smiġh. Waqt li tkun qed tinstema' l-kawża, il-provi jistgħu jiġu ppreżentati wara talba dettaljata tal-parti fil-kawża jew parti terza, sakemm dan ma jkunx ifisser dewmien fid-deċiżjoni tal-kawża, jewli l-qorti taċċettali hemm raġunijiet tajba għaliex il-provi ma ġewx ippreżentati fil-ħin, jewli l-provi jikkonċernaw fatti li nkixfu matul l-andament tal-proċedimenti. Deċiżjoni tal-qorti li tirrifjuta l-provi ma tistax tiġi kontestata, iżda l-oġġezzjonijiet għad-deċiżjoni jistgħu jitressqu f'appell sħiħ (*apelācija*) jew f'appell fuq punt ta' liġi (*kasācija*).
- il-preskrizzjoni għall-konvenut biex jippreżenta l-osservazzjonijiet: jekk ikunu bdew il-proċedimenti, ir-rikors u l-kopji tad-dokumenti mehmuża jridu jintbagħtu lill-konvenut minnufih, b'posta registrata, bi preskrizzjoni għall-preżentazzjoni tal-osservazzjonijiet bil-miktub ta' 15 sa 30 jum mid-data minn meta jkun intbagħat ir-rikors.
- il-preskrizzjoni għall-korrezzjoni tan-nuqqasijiet f'rikors għall-ftuħ tal-proċedimenti u r-ritrattazzjoni tal-kawża: meta s-sentenza tingħata b'kontumacja, il-konvenut għandu 20 jum mid-data tas-sentenza biex jittlob lill-qorti terġa' tiftaħ il-proċedimenti u terġa' tisma' l-kawża mill-ġdid.

Il-preskrizzjoni għas-sospensjoni tal-proċedimenti:

- f'każ ta' mewt ta' persuna fiżika, jew meta ma tibqax registrata persuna ġuridika, min hu parti fil-kawża jew parti terza b'talba indipendenti, u meta r-relazzjoni ġuridika tippermetti t-trasferiment tad-drittijiet, il-perjodu rilevanti jkun iż-żmien sakemm jinħatar suċċessur jew rappreżentant legali;
- Meta l-qorti tkun iddeterminat din ir-restrizzjoni fuq il-kapaċità ta' azzjoni għal parti jew terza persuna li minħabba f'hekk ma tistax teżerċità b'mod indipendenti d-drittijiet u l-obbli proċedurali ċivili - sakemm jiġi maħtur rappreżentant legali;
- meta l-parti għall-proċedimenti jew parti terza ma tistax tieħu sehem fil-proċedimenti minħabba mard serji, l-età jew diżabbiltà, il-perjodu rilevanti jkun iż-żmien sal-iskadenza stabbilita mill-qorti għall-ħatra ta' rappreżentant;
- meta l-qorti tieħu deċiżjoni dwar il-preżentazzjoni ta' rikors quddiem il-Qorti Kostituzzjonali, jew il-Qorti Kostituzzjonali bdiet proċedimenti dwar talba kostituzzjonali tar-rikorrent jew tal-applikant, jew meta l-qorti tieħu deċiżjoni li tirreferi kawża lill-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea għal sentenza preliminari, jew meta mhux possibbli li l-kawża tiġi deċiża sakemm tinqata' kawża oħra ċivili, kriminali jew amministrattiva, iż-żmien rilevanti huwa iż-żmien sakemm tidhol fis-seħħ id-deċiżjoni tal-Qorti Kostituzzjonali jew tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea jew tal-qorti ċivili, kriminali jew amministrattiva;

- meta l-parti fil-proċedimenti jew parti terza b'talba indipendenti tinsab barra l-fruntieri tal-Latvja fuq missjoni għal żmien twil jew dmirijiet ufficiali, jew ħareġ avviz biex jinsab il-konvenut, jew meta parti fil-proċedimenti jew parti terza b'talba indipendenti ma tistax tiegħu sehem fil-proċedimenti minħabba mard, jew meta l-qorti tordna rapport espert, il-perjodu rilevanti jkun iż-żmien sakemm ma jibqgħux fis-seħħ dawn iċ-ċirkostanzi;
- meta l-partijiet jaqblu dwar is-sospensjoni tal-proċedimenti u t-terza parti b'talba indipendenti ma għandhiex oġġezzjoni, il-perjodu rilevanti jkun l-iskadenza mniżżla fid-deċiżjoni tal-qorti;
- fejn il-proċedimenti ta' insolvenza ta' persuna ġuridika jew proċedimenti ta' insolvenza ta' persuna fiżika ġew iddikjarati għal konvenut fit-talbiet li huma ta' natura finanzjarja, il-perjodu rilevanti huwa ż-żmien sakemm jitlestew il-proċedimenti ta' insolvenza.

Il-preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' appell (*apelācija*): appell kontra deċiżjoni ta' qorti tal-ewwel istanza jista' jittressaq fi żmien 20 jum wara li tingħata s-sentenza. Meta tingħata s-sentenza fil-qosor, il-preskrizzjoni għall-appell tibda għaddejja mid-data ffissata mill-qorti għall-għoti tas-sentenza sħiħa. Jekk is-sentenza sħiħa tingħata wara d-data stabbilita, il-preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' appell kontriha tibda għaddejja mid-data li fiha kienet ingħatat is-sentenza. Appell ippreżentat wara l-perjodu ta' preskrizzjoni mhux ammissibbli u jintbagħat lura lill-mittent.

Il-preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' oġġezzjoni anċillari (*blakus sūdzība*); oġġezzjoni anċillari tista' tiġi ppreżentata fi żmien għaxart ijiem mid-data li fiha l-qorti tkun ħadet id-deċiżjoni kontestata, sakemm il-Liġi dwar il-Proċedura Ċivili ma tipprovdi mod ieħor. Oġġezzjoni anċillari ppreżentata wara l-perjodu ta' preskrizzjoni mhix ammissibbli u tintbagħat lura lill-mittent;

Il-preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' rikors dwar il-kunsiderazzjoni ta' fatti li jkun nstabu riċentement: il-preskrizzjoni għall-preżentazzjoni għal dan ir-rikors tibda għaddejja:

- fir-rigward ta' ċirkostanzi essenzjali għall-kawża li kienu fis-seħħ fi żmien il-proċedimenti iżda ma kienux u ma setax ikun jaf bihom ir-rikorrent: mill-ġurnata li fiha nkixfu dawn il-fatti;
- fir-rigward ta' dikjarazzjonijiet tax-xhieda foloz mogħtija bi ħsieb, opinjonijiet tal-esperti jew traduzzjonijiet, jew provi miktuba jew materjali ffalsifikati li nkixfu fir-rigward ta' sentenza tal-qorti li daħħlet fis-seħħ f'kawża kriminali, li fuqha ngħatat is-sentenza, jew fir-rigward ta' attivitajiet kriminali li nkixfu fir-rigward ta' sentenza li daħħlet fis-seħħ wara kawża kriminali, li fuqhom ġiet ibbażata s-sentenza illegali jew mhux fondata jew ittiegħdet id-deċiżjoni; mid-data tad-dħul fis-seħħ tas-sentenza wara kawża kriminali;
- fir-rigward tal-annullament ta' sentenza tal-qorti, jew ta' deċiżjoni minn istituzzjoni oħra li fuqha ġiet ibbażata s-sentenza jew id-deċiżjoni: mid-data tad-dħul fis-seħħ tad-deċiżjoni tal-qorti li tannulla s-sentenza fil-kawża ċivili jew kriminali, jew mid-data tal-annullament tad-deċiżjoni tal-istituzzjoni l-oħra li fuqha ġiet ibbażata s-sentenza jew id-deċiżjoni li qed jintalab l-annullament tagħha fid-dawl tal-fatti mikxufariċentement;
- meta jiġi rikonoxxut li regola ġuridika li ġiet applikata fid-deċiżjoni tal-kawża mhix kompatibbli ma' regola ġuridika li tiegħu preċedenza fuqha: mid-data tad-dħul fis-seħħ tas-sentenza jew deċiżjoni oħra meta r-regola applikata titlef is-saħħa tagħha għaliex mhix konformi mar-regola li tiegħu preċedenza fuqha.

Il-preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' dokumenti ta' eżekuzzjoni: dokument ta' eżekuzzjoni jista' jiġi ppreżentat għall-eżekuzzjoni fi żmien 10 snin mid-data tad-dħul fis-seħħ ta' deċiżjoni tal-qorti jew imħallef, sakemm ma jkunux stabbiliti perjodi oħra.

Meta s-sentenza tal-qorti tordnali d-dejn jiġi rkuprat permezz ta' pagamenti perjodiċi, id-dokument ta' eżekuzzjoni jibqa' fis-seħħ matul il-perjodu kollu li fih iridu jsiru l-pagamenti; madankollu, il-perjodu ta' 10 snin msemmija hawn qabel jibded għaddejjin fl-aħħar ġurnata għal kull pagament.

2 Il-lista tal-jiem varji li mhumiex meqjusa jiem tax-xogħol skont ir-Regolament (KEE, Euratom) nru 1182/71 tat-3 ta' Ġunju 1971.

Skont il-Liġi dwar il-Festi Pubbliċi, il-Jiem ta' Tifkira u l-Jiem ta' Festa, id-dati li ġejjin ġew stabbiliti bħala festi pubbliċi:

- l-1 ta' Jannar: Jum l-Ewwel tas-Sena;
- il-Ġimgħa l-Kbira, Ħadd il-Għid u t-Tnejn ta' wara l-Għid;
- l-1 ta' Mejju: Jum il-Ħaddiem, il-kommemorazzjoni tal-Konvokazzjoni tal-Assemblea Kostitwenti tar-Repubblika tal-Latvja;
- l-4 ta' Mejju: il-kommemorazzjoni tad-Dikjarazzjoni dwar ir-Ristawr tal-Indipendenza tar-Repubblika tal-Latvja;
- it-tieni Ħadd tal-Mejju; Jum l-Omm;
- Għid il-Ħamsin;
- it-23 ta' Ġunju: Nofs is-Sajf;

- I-24 ta' Ġunju: Jum San Ġwann, Nofs is-Sajf;
- L-aħħar jum tal-Festival Latvjan tal-Kant u ż-Żfin;
- it-18 ta' Novembru: il-kommemorazzjoni tal-proklamazzjoni tar-Repubblika tal-Latvja.
- L-24, il-25 u s-26 ta' Diċembru: il-Milied (solstizju tax-xitwa);
- il-31 ta' Diċembru: Lejlet l-Ewwel tas-Sena.

L-Ortodossi u oħrajn li jemmnu ta' denominazzjonijiet reliġjużi oħra jiċċelebraw l-Għid, Għid il-Ħamsin u l-Milied fid-dati determinati minn dawn id-denominazzjonijiet reliġjużi.

Jekk l-4 ta' Mejju, l-aħħar jum tal-Festival Latvjan tal-Kant u ż-Żfin jew it-18 ta' Novembru jaqgħu is-Sibt jew il-Ħadd, il-ġurnata ta' xogħol li jmiss issir vaganza.

3 Liema huma r-regoli ġenerali li japplikaw għall-iskadenzi fir-rigward ta' proċeduri ċivili differenti?

Il-passi proċedurali huma soġġetti għall-preskrizzjoni prevista mil-liġi. Meta l-liġi ma tipprovdi għal preskrizzjoni, din tiġi stabbilita mill-qorti jew mill-imħallef. Il-preskrizzjoni stabbilita minn qorti jew imħallef trid tkun twila biżżejjed sabiex ikun jista' jittiehed il-pass proċedurali li jkun imiss.

Il-preskrizzjoni tista' tkun data preċiża, jew perjodu li jispiċċa f'data preċiża, jew perjodu espress fi snin, xhur, jiem jew siegħat. Meta l-pass jista' ma jittiehd fid-data stabbilita, jista' jittiehed kull ħin matul il-perjodu indikat. Il-perjodu jista' jiġi stabbilit b'referenza għall-okkorrenza ta' avveniment li żgur se jseħh.

4 Meta jkun meħtieġ li att jew formalità jitwettqu fi żmien stabbilit minn qabel, dan meta jibda jiddekorri?

Preskrizzjoni proċedurali kkalkulata fi snin, xhur jew jiem tibda għaddeja fil-ġurnata wara d-data jew avveniment li juri l-bidu tagħha.

Preskrizzjoni proċedurali kkalkulata fi snin, xhur jew jiem tibda għaddeja fis-siegħa wara l-avveniment li juri l-bidu tagħha.

5 Il-bidu tad-dekorrenza jista' jiġi affettwat jew modifikat mill-metodu ta' trażmissjoni jew ta' notifika tad-dokumenti (servizz personali minn marixxall jew servizz postali)?

Id-dokumenti tal-qorti jintbagħtu lil persuna fiżika fil-post ta' residenza dikjarata tagħha, jew jekk għandha xi indirizz addizzjonali, f'dak l-indirizz, jew fl-indirizz li tkun indikat għall-korrispondenza mal-qorti. Dik il-persuna għandha dmir li tkun tista' tiġi kkuntattjata fl-indirizz tal-post ta' residenza dikjarat tagħha, jew fl-indirizz addizzjonali li ddikjarat, jew fl-indirizz li indikat għall-korrispondenza mal-qorti. Jekk il-konvenut ma għandux post ta' residenza dikjarat u ma indikax indirizz għall-korrispondenza mal-qorti, id-dokumenti tal-qorti jintbagħtu fl-indirizz indikat mir-rikorrent, jew dak miksub mill-qorti minflok l-indirizz attwali tal-parti. Id-dokumenti tal-qorti jistgħu jintbagħtu wkoll fil-post tax-xogħol.

Id-dokumenti ġudizzjarji għandhom jintbagħtu bil-posta elettronika, jekk il-partecipant fil-kawża innotifika lill-qorti li jaqbel li tintuża l-posta elettronika għall-korrispondenza mal-qorti. F'dak il-każ id-dokumenti ġudizzjarji għandhom jintbagħtu fl-indirizz tal-posta elettronika indikat mill-partecipant fil-kawża. Jekk il-qorti ssib ostakli tekniċi għall-konsenja ta' dokumenti ġudizzjarji bil-posta elettronika, għandhom jintbagħtu b'mezz ieħor kif imsemmi fil-paragrafu 2 ta' din it-Taqsima.

Jekk il-partecipant fil-każ innotifika lill-qorti bil-fatt li jaqbel dwar korrispondenza elettronika mal-qorti, kif ukoll bir-reġistrazzjoni tiegħu fis-sistema online, id-dokumenti ġudizzjarji għandhom jiġu kkomunikati fis-sistema online. Jekk il-qorti ssib ostakli tekniċi għall-komunikazzjoni ta' dokumenti ġudizzjarji fis-sistema online, huma għandhom jiġu kkonsenjati mod ieħor kif imsemmi fit-tieni paragrafu ta' din it-Taqsima, iżda ċ-ċitazzjoni tal-qorti għandha tintbagħat fl-indirizz tal-posta elettronika indikat mill-partecipant fil-kawża.

Għandu jiġi nnutat li jekk id-dokumenti ġudizzjarji jitqiesux li ġew innotifikati mhux determinat per se minn jekk ġewx ikkonsenjati fil-post ta' residenza ddikjarat ta' persuna fiżika, fl-indirizz addizzjonali indikat fid-dikjarazzjoni ta' residenza, fl-indirizz indikat minn persuna fiżika għall-korrispondenza mal-qorti, jew fl-indirizz irreġistrat ta' persuna ġuridika, jew jekk waslitx dikjarazzjoni mill-uffiċċju postali li tgħid li l-oġġett intbagħat jew ġewx ritornati d-dokumenti. Minflok, hemm preżunzjoni li d-dokumenti ġew innotifikati fis-seba' jum wara d-data tal-konsenja jekk id-dokumenti intbagħtu bil-posta, jew fit-tielet jum wara d-data ta' konsenja jekk id-dokumenti intbagħtu bil-posta elettronika jew permezz ta' notifika bis-sistema online: id-destinatarju jista' jopponi din il-preżunzjoni billi juri li kien hemm ċirkostanzi oġġettivi mhux fil-kontroll tiegħu li kienu ta' ostaklu għall-wasla tad-dokumenti fl-indirizz indikat.

Madankollu, jekk id-dokumenti tal-qorti jkunu ġew innotifikati lid-destinatarju personalment minn messaġġier bil-firma, jew jekk il-parti tal-kawża tinnotifika lid-destinatarju personalment bil-firma, jew jekk, waqt in-notifika tad-dokumenti tal-qorti personalment, il-

persuna li trid tmur bihom ma tiltaqax mad-destinatarju fil-post ta' residenza tiegħu, u tgħaddi d-dokumenti lil xi membru tal-familja adult li jirrisjedi mad-destinatarju, id-dokumenti tal-qorti jitqiesu li ġew innotifikati fid-data meta ġew aċċettati mid-destinatarju jew mill-persuna l-oħra.

Jekk id-destinatarju jirrifjuta li jaċċetta d-dokumenti tal-qorti, id-dokumenti jitqiesu li ġew notifikati fid-data meta d-destinatarju rrifjuta li jaċċettahom.

Jekk id-dokumenti jintbagħtu bil-posta, jitqiesu li ġew notifikati fis-seba' jum wara l-impustar tagħhom.

Jekk id-dokumenti jintbagħtu bil-posta elettronika, jitqiesu li ġew notifikati fit-tielet jum wara l-impustar tagħhom.

6 Jekk iż-żmien jibda jiddekorri meta jitwettaq xi avveniment, il-jum li fih jitwettaq l-avveniment ikun jgħodd għall-kalkolu taż-żmien?

Jekk il-perjodu jibda għaddej mal-okkorrenza ta' avveniment partikolari, iż-żmien jibda għaddej fil-ġurnata ta' wara l-okkorrenza tal-avveniment li jiddeċiedi l-bidu tiegħu.

7 Meta skadenza tkun espressa f'jiem, l-għadd ta' jiem indikat ikun jinkludi l-jiem tal-kalendarju jew il-jiem tax-xogħol?

Jekk il-perjodu jiġi espress f'jiem, in-numru ta' granet jinkludi l-ġranet kalendarji wkoll.

8 Meta skadenza bħal din tkun espressa f'ġimgħat, xhur jew snin?

Il-perjodi espressi f'jiem, xhur jew granet jinkludu l-jiem kalendarji.

9 Jekk skadenza bħal din tkun espressa f'ġimgħat, xhur jew snin, meta tiskadi?

Perjodu espress fi snin jiskadi fix-xahar rispettiv u fid-data rispettiva tas-sena finali ta' dan il-perjodu.

Perjodu espress f'xhur jiskadi fid-data rispettiva tas-sena finali ta' dak il-perjodu. Meta l-perjodu espress f'xhur jispiċċa f'xahar li ma għandux id-data rispettiva, jiskadi fl-aħħar ġurnata ta' dak ix-xahar.

Perjodu li jistendi sa data partikolari jiskadi f'dik id-data.

- Pass proċedurali b'perjodu li qed jiskadi jista' jsir sa nofsillejl fid-data finali ta' dak il-perjodu.
- Jekk il-pass proċedurali jrid isir il-qorti, iż-żmien jiskadi meta l-qorti tieqaf taħdem għal dik il-ġurnata. Meta rikors, appell jew dokument ieħor jingħata lil ufficċjal tal-komunikazzjoni sa nofsillejl fid-data finali tal-perjodu, jitqies li ġie ppreżentat fil-ħin.

10 Jekk meta tiskadi d-data tal-iskadenza jkun nhar ta' Sibt, Hadd jew festa pubblika jew jum mhux tax-xogħol, din tiġi estiża sal-ewwel jum tax-xogħol li jkun imiss?

Jekk il-perjodu jiskadi s-Sibt, il-Hadd jew festa nazzjonali obligatorja, l-aħħar ġurnata tal-perjodu ssir il-ġurnata ta' xogħol li jmiss.

11 Hemm ċirkostanzi li fihom jiġu estiżi l-iskadenzi? X'inhuma l-kundizzjonijiet biex wieħed jibbenefika minn dawn l-estensjonijiet?

Il-preskrizzjoni stabbilita minn qorti jew imħallef biss tista' tiġi estiża wara talba tal-parti fil-kawża. Il-preskrizzjoni stabbilita mil-liġi, madankollu tista' tiġi mġedda mill-qorti, wara talba tal-partijiet. Rikors għall-estensjoni tal-preskrizzjoni jew għat-tiġdid tal-preskrizzjoni li għaddiet għandu jiġu ppreżentat lill-qorti li quddiemha kellu jsir il-pass proċedurali li kien imiss; il-qorti tiddeċiedi permezz ta' proċedura miktuba. Il-partijiet jingħataw avviż bil-miktub li r-rikors qed jiġu meqjus permezz tar-rikors li jiġi mibgħut lilhom, u fl-istess ħin jintbagħtilhom ir-rikors dwar l-estensjoni tal-iskadenza jew it-tiġdid tal-iskadenza li għaddiet. Rikors għat-tiġdid ta' preskrizzjoni proċedurali jrid jiġi akkumpanjat mid-dokumenti meħtieġa għat-twettiq tal-pass proċedurali, u raġunijiet għat-tiġdid tal-preskrizzjoni.

Preskrizzjoni stabbilita minn imħallef tista' tiġi estiża minn imħallef uniku. Ogġezzjoni anċillari tista' tiġi ppreżentata kontra rifjut minn qorti jew imħallef għall-estensjoni jew tiġdid tal-preskrizzjoni.

12 X'inhuma l-iskadenzi għall-appelli?

Il-preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' ogġezzjoni anċillari (*blakus sūdzība*); ogġezzjoni anċillari trid tiġi ppreżentata fi żmien għaxart ijiem mid-data li fiha l-qorti tkun ħadet id-deċiżjoni kontestata.

Jekk id-deċiżjoni tiġi adottata bi proċedura miktuba, il-preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' ogġezzjoni anċillari tibda għaddejja mid-data li fiha tiġi notifikata d-deċiżjoni.

Jekk id-deċiżjoni tittiehed fl-assenza ta' parti minnhom (pereżempju deċiżjoni li tordna l-kumpilazzjoni tal-provi jew miżura ta' protezzjoni provviżorja), il-perjodu għall-preżentazzjoni ta' oġġezzjoni anċillari jibda għaddej mill-ġurnata tan-notifika jew minn meta tintbagħat id-deċiżjoni.

Jekk deċiżjoni tal-qorti intbagħtet lill-persuna li l-post ta' residenza, l-inħawi tagħha jew l-uffiċċju reġistrat tagħha ma jkunux il-Latvja iżda l-indirizz tagħha jkun magħruf, skont il-leġiżlazzjoni tal-UE jew il-ftehimiet internazzjonali vinkolanti fuq il-Latvja, hija tista' tippreżenta oġġezzjoni anċillari fi żmien 15-il jum mid-data tan-notifika tal-kopja tad-deċiżjoni jew, jekk il-qorti tkun tat sentenza qasira, mid-data ta' notifika tal-kopja tad-deċiżjoni sħiħa.

Kull appell sħiħ (*apelācija*) irid jiġi ppreżentat fi żmien 20 jum mid-data tal-pronunzja tas-sentenza, jew jekk tingħata sentenza qasira, mid-data li tkun stabbilit il-qorti għall-għoti tas-sentenza sħiħa. Jekk is-sentenza sħiħa tingħata wara d-data stabbilita, il-preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' appell kontriha tibda għaddejja mid-data li fiha kienet ingħatat is-sentenza.

Jekk kopja ta' deċiżjoni tal-qorti intbagħtet lill-persuna li l-post ta' residenza, l-inħawi tagħha jew l-uffiċċju reġistrat tagħha ma jkunux il-Latvja iżda l-indirizz tagħha jkun magħruf, skont il-leġiżlazzjoni tal-UE jew il-ftehimiet internazzjonali vinkolanti fuq il-Latvja, hija tista' tippreżenta appell fi żmien 20-il jum mid-data tan-notifika tal-kopja tas-sentenza.

Appell fuq punt tal-liġi (*kasācija*) irid jiġi ppreżentat fi żmien 30 jum mid-data tal-pronunzja tas-sentenza, iżda jekk tingħata sentenza qasira, mid-data li l-qorti tkun stabbilit għall-għoti tas-sentenza sħiħa. Jekk is-sentenza sħiħa tingħata wara d-data stabbilita, il-preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' appell kontriha tibda għaddejja mid-data li fiha kienet ingħatat is-sentenza.

Jekk kopja ta' sentenza tal-qorti intbagħtet lill-persuna li l-post ta' residenza, l-inħawi tagħha jew l-uffiċċju reġistrat tagħha ma jkunux il-Latvja iżda l-indirizz tagħha jkun magħruf, skont il-leġiżlazzjoni tal-UE jew il-ftehimiet internazzjonali vinkolanti fuq il-Latvja, hija tista' tippreżenta appell fuq punt ta' liġi fi żmien 30-il jum mid-data tan-notifika tal-kopja tas-sentenza.

Sew jekk l-appell ikun wieħed sħiħ jew biss fuq punt tal-liġi, jekk jiġi ppreżentat wara li tkun skadiet il-preskrizzjoni jsir inammissibbli u jintbagħat lura lill-mittent. Tista' titressaq oġġezzjoni anċillari kontra d-deċiżjoni tal-imħallef li jiċhad appell jew appell fuq punt ta' liġi, fi żmien għaxart ijiem mid-data li fiha l-qorti tkun ħadet id-deċiżjoni.

F'każ ta' ċerti kategoriji ta' tilwim, pereżempju dwar ir-rikonoxximent ta' deċiżjoni minn qorti barranija, jistgħu jiġu stabbiliti perjodi speċifiċi għall-appelli, fuq bażi ta' każ b'każ skont ir-regoli dwar il-proċedura ċivili.

13 Il-qrati jistgħu jimmodifikaw l-iskadenzi, b'mod partikolari l-iskadenzi għad-dehra jew jiffissaw data speċjali għad-dehra?

Qorti trid tipposponi d-deċiżjoni ta' kawża, u tiffissa seduta ta' smiġ oħra, jekk:

- kull parti fil-kawża tkun assenti għas-smiġ u ma tkunx ġiet innotifikata bil-ħin u l-post tas-seduta;
- kull parti fil-kawża li ġiet innotifikata bil-ħin u l-post tas-seduta madankollu ma tattendix għas-seduta għal raġunijiet li l-qorti tqis validi;
- kopja tar-rikors ma tkunx ġiet innotifikata lill-konvenut, u għal din ir-raġuni l-konvenut jittlob għas-sospensjoni tat-trattazzjoni tal-kwistjoni;
- ikun meħtieġ li titħarrek, bħala parti interessata, persuna bi drittijiet jew interessi legittimi li jistgħu jiġu miksura mis-sentenza tal-qorti;
- jekk il-posponiment jista' jgħin sabiex il-konġui jerggħu jibdeu jgħixu flimkien jew jippromwovi ftehim bonarju, il-qorti tista' tipposponi s-seduti ta' smiġ *ex officio*. Fuq talba ta' parti it-trattazzjoni tal-kawża tista' tiġi posposta ripetutament għal dan il-għan;
- jekk il-post ta' residenza jew fejn jinsab il-konvenut mhumiex fil-Latvja, u jkun ġie nnotifikat dwar il-post u l-ħin tas-seduta ta' smiġ, u tkun intbagħtet kopja tar-rikors, iżda ma tkun waslet l-ebda konferma fil-ħin u l-konvenut jonqos milli jidher għas-seduta ta' smiġ;
- jekk il-post ta' residenza jew fejn jinsab il-konvenut mhumiex fil-Latvja, u jkun ġie nnotifikat dwar il-post u l-ħin tas-seduta ta' smiġ, jew tkun intbagħtet kopja tar-rikors, iżda ma tkun waslet l-ebda konferma u l-konvenut jonqos milli jidher għas-seduta ta' smiġ.
- jekk il-partijiet jagħtu l-kunsens tagħhom għall-medjazzjoni

Il-qorti tista' tipposponi t-trattazzjoni tal-kawża f'ċerti ċirkostanzi oħra wkoll.

Il-qorti tista' tipposponi t-trattazzjoni ta' kawża:

- jekk ir-rikorrent li ġie nnotifikat bil-ħin u l-post tas-seduta ta' smiġ il-qorti jonqos milli jidher għal raġunijiet mhux magħrufa;

- jekk il-konvenut li għe nnotifikat bil-ħin u l-post tas-seduta ta' smiġh il-qorti joqnos milli jidher għal raġunijiet mhux magħrufa;
- jekk il-qorti tqis li huwa mpossibbli li tiddeċiedi l-każ minħabba n-nuqqas ta' dehra tal-parti li l-preżenza tagħha hija obbligatorja skont il-liġi, jew ta' xhud, espert jew interpretu provdut mill-qorti;
- fuq talba ta' parti fil-kawża li titlob li tingħata ċ-ċans li tippreżenta provi ulterjuri;
- jekk persuna ma tkunx tista' tiegħu sehem f'seduta ta' smiġh il-qorti bil-vidjokonferenzjar, minħabba kwistjonijiet tekniċi jew raġunijiet oħra mhux fil-kontroll tal-qorti;
- jekk l-interpretu ma jkunx preżenti għas-seduta ta' smiġh għal raġunijiet meqjusa validi mill-qorti.

14 Meta att maħsub għal parti li tkun residenti f'post fejn hija tibbenefika minn estensjoni tal-iskadenza jiġi nnotifikat f'post fejn min jirrisjedi fih ma jibbenefikax minn estensjoni b'hal din, il-persuna tiflew il-benefiċċju ta' din l-iskadenza?

Skont ir-regoli tal-proċedura ċivili, il-konsenja u n-notifika tad-dokumenti tal-qorti lil persuna li ma għandhiex residenza fil-Latvja jew li ma tinsabx fil-Latvja jkunu soġġetti għal mekkanizmu differenti, u l-preskrizzjoni proċedurali li jibdeu jgħaddu mal-mument tal-wasla tad-dokumenti tal-qorti jiġu kkalkulati b'mod differenti.

Pereżempju, b'hal regola ġenerali, appell kontra deċiżjoni ta' qorti fl-ewwel istanza jista' jitressaq fi żmien 20 jum mid-data tas-sentenza. Jekk is-sentenza tintbagħat lil parti li ma għandhiex residenza fil-Latvja jew li ma tinsabx fil-Latvja, hija għandha dritt tressaq appell fi żmien 20 jum mid-data ta' notifika tal-kopja tas-sentenza tal-qorti. Meta japplikaw perjodi ta' preskrizzjoni differenti għall-preżentazzjoni tal-appelli kontra sentenza ta' qorti tal-ewwel istanza għal partijiet differenti fil-kawża, is-sentenza tidhol fis-seħħ jekk ma jitressaq l-ebda appell fiż-żmien imħolli għall-appelli, li jiġi kkalkulat mid-data ta' notifika tal-aħħar kopja tas-sentenza sakemm ma jiġix preżentat appell sħiħ.

15 X'inhuma l-konsegwenzi jekk ma jiġux rispettati l-iskadenzi?

Id-dritt biex wiegħed jiegħu pass fil-proċedura jispjiċċa mal-iskadenza tal-perjodu ta' żmien stabbilit mill-qorti jew mil-liġi. L-appelli u d-dokumenti ppreżentati wara din l-iskadenza ma jiġux ammessi.

16 Jekk id-data ta' l-iskadenza tkun għaddiet, x'inhuma r-rimedji disponibbli għal dawk li ma jkunux irrispettawha, jiġifieri l-partijiet inadempjenti?

Wara talba ta' parti l-qorti tista' għgedded il-perjodu li skada jekk hija tqis li kien hemm raġunijiet validi għal dan id-dewmien.

Il-qorti tista' għgedded:

- il-preskrizzjoni li għaddiet;
- il-preskrizzjoni stabbilita mil-liġi;
- il-preskrizzjoni mħollija lill-partijiet għall-eżerċizzju tad-drittijiet proċedurali tagħhom.

Il-preskrizzjoni purament proċedurali marbuta ma' perjodi ġenerali ma tiġix imgħedda; pereżempju, it-tiġdid tal-perjodu ta' preskrizzjoni għall-preżentazzjoni ta' dokument ta' eżekuzzjoni wara l-iskadenza tal-perjodu ta' 10 snin li beda għaddej fid-data tad-dħul fis-seħħ tad-deċiżjoni tal-qorti jew imħallef mhux possibbli.

Meta terġa għgedded il-perjodu li jkun għada, fl-istess ħin il-qorti tippermetti li jitwettagħ il-pass proċedurali li jkun waqa' lura.

Il-perjodi ta' preskrizzjoni proċedurali stabbiliti minn qorti, imħallef jew bailiff jistgħu wara talba ta' parti minnhom jiġu estiżi qabel jiskadu. Il-perjodi ta' preskrizzjoni stabbiliti mil-liġi ma jistgħux jiġu estiżi. Meta jkun skada perjodu ta' preskrizzjoni stabbilit minn qorti, imħallef jew bailiff, il-persuna marbuta b'dak il-perjodu tista' titlobli jiġi ffissat perjodu għdid biex fih twettagħ dak il-pass proċedurali.

Rikors għall-estensjoni tal-preskrizzjoni jew għat-tiġdid tal-preskrizzjoni li għaddiet għandu jiġu ppreżentat lill-qorti li quddiemha kellu jsir il-pass proċedurali li kien imiss; Ir-rikors jiġi deċiż fis-seduta ta' smiġh, u l-partijiet jiġu notifikati bil-quddiem bil-post u l-ħin tas-seduta. In-nuqqas ta' parti li tidher il-qorti mhux impediment għad-deċiżjoni dwar ir-rikors.

Rikors għat-tiġdid ta' preskrizzjoni proċedurali jrid jiġi akkumpanjat mid-dokumenti meħtieġa għat-twettiq tal-pass proċedurali, u raġunijiet għat-tiġdid tal-preskrizzjoni.

Preskrizzjoni stabbilita minn imħallef tista' tiġi estiża minn imħallef uniku.

Ogħgezzjoni anċillari tista' tiġi ppreżentata kontra rifjut minn qorti jew imħallef għall-estensjoni jew tiġdid tal-preskrizzjoni.

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinżamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-original mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.

L-aħħar aġġornament: 16/04/2021